

2. Štát zabudol na najmenšie deti. Z desiatok miliónov eur na energie nedostali škôlky nič

[18.10.2022; hnonline.sk; Slovensko; 00:00; Mária Kromel]

Rezort financií uvoľnil milióny na energie pre základné, stredné a vysoké školy. Zvýšené náklady ostatných zariadení doplácajú samosprávy.

V šatni musia udržiavať 20 stupňov Celzia, v herni a v spálni o dva viac a kúpeľni o štyri viac. V škôlkach sú väčšie nároky na vykurovanie ako v ostatných vzdelávacích inštitúciách. Navštevujú ich totiž tie najmenšie deti. Preto si riaditelia nemôžu dovoliť pristúpiť k prehnaným úsporným opatreniam.

Na dramaticky rastúce ceny energií štát už uvoľnil 30 miliónov eur pre základné a stredné školy a 17 miliónov pre univerzity. Tieto investície sa však netýkajú škôlok, umeleckých škôl a centier voľného času. Tie nie sú vo väčšine prípadov financované z rozpočtovej kapitoly rezortu školstva, ale zo samospráv, ktoré dostávajú prostriedky z podielových daní. Aj na pobyt v štátnej škôlke prispievajú mesačne rodičia. Poplatok predstavuje priemerne 24 eur mesačne, no jeho výšku určuje zriaďovateľ.

Rozpočet školstva v troch bodoch: Matovičova polmiliarda navyše je len nutné minimum, kritizujú odborníci

Šetriť príliš nemôžu

Rozdiely vo faktúrach musia uhradiť samosprávy, mnohým však už v rozpočtoch nezostali financie. Ceny energií narástli mestám aj niekoľkonásobne. Podľa hovorkyne **Únie miest Slovenska** Daniely Piršelovej avizujú, že by potrebovali od štátu kompenzácie aj na materské školy. „Aktuálne je situácia dramatická. Mestá sa snažia nájsť riešenia, ako ušetriť energie aj peniaze,“ opísala.

Napríklad v Nitre poskočili faktúry aj viac ako šesťnásobne. Tamojšia Materská škola Alexyho platila vlani zálohové platby za plyn vo výške 119 eur, v tomto roku sú už vo výške 742 eur. „Pri vyúčtovaní možno zistíme, že ani takáto výrazne zvýšená cifra stačiť nebude,“ hovorí hovorca Nitry Tomáš Holúbek s tým, že vzdelávacie inštitúcie zatvárať neplánujú.

Niektorých samospráv sa ešte zdražovanie nedotklo vôbec. Majú totiž zazmluvnené ceny energií do konca tohto alebo budúceho roka. Je to aj prípad Starej Turej na Považí, ktorá vyššie sumy na faktúrach zatiaľ nevidí. Avizuje však, že pri deťoch predškolského veku nebude môcť znížovať teploty. „Priestory sme ani v minulosti neprekurovali, preto úspora touto formou nebude možná,“ uvádza Oddelenie školstva a sociálnych vecí.

V Hlohovci pristúpili k škrtom už vlani. V škôlke namontovali na radiátory regulátory tepla. V poslednom vykurovacom období sa im vďaka tomu znížila spotreba energie o 25 percent. Náklady však boli vysoké. „Hovoríme o stotisícoch eur a nedisponujeme finančnými prostriedkami, aby sme mohli dať namontovať regulátory do všetkých škôl,“ odkázala vedúca odboru školstva Iveta Moravcová.

Niekoľde stúpili energie o 145-tisíc eur, inde si deti nosia podsedačky a teplú mikinu. Ako kríza zasiahla školy

Sú odkázané na samosprávy

Niektorí tieto problémy ešte len začínajú pociťovať. Materskej škole Velehradská v Bratislave sa zatiaľ mierne zvýšili faktúry za elektrinu. Od januára však bude meniť dodávateľa. Ak sa ceny zvýšia, budú musieť požiadať mestskú časť o zvýšenie prostriedkov na prevádzku. „Inak by sme platili len za energie

a nezostávalo by nám na iné veci. Obmedziť teplo nemôžeme, keďže sú tu malé deti,“ hovorí riaditeľka Oľga Ličková.

Základné a stredné školy mohli v dohadovacom konaní požiadať rezort školstva o dodatočné financie na energie. Škôlky, umelecké školy a centrá voľného času takú možnosť nemajú. Ich účty musia doplatiť zriaďovatelia. Mesto Nová Baňa v Žarnovickom okrese vyčlenila na energie väčší objem prostriedkov, no spotrebovala ich za deväť mesiacov. „Zvýšené výdavky za energie riešime za pochodu rušením ešte nezrealizovaných investičných akcií,“ konštatuje mesto.

Ešte horšie sú na tom súkromné zariadenia, ktorým popri povinnom zvyšovaní platov nezostali financie na úsporné opatrenia. Ako upozornila prezidentka Asociácie súkromných škôl Eva Ohradňanová, súkromníci a neziskové organizácie často nemajú možnosť kompenzovať zvýšené náklady na energie. „Dosahy tak budú znášať rodičia,“ doplnila.

Krajný scenár by uškodil

Rezort školstva odkázal, že o kompenzáciách pre škôlky diskutuje s ministerstvom Igora Matoviča, ktoré neodpovedalo na otázky HN, či vyčlení dodatočné prostriedky aj pre škôlky. Problémom sa chce zaoberať aj nový minister školstva Ján Horecký. „Budem sa snažiť týmto školám pomôcť v rokovaní s ministerstvom financií, so zriaďovateľmi, čo sú obce a mestá, tak, aby sa ošetrili aj ich potreby,“ povedal.

Bol proti štrajku, pozná regióny. Ako ľudia v školstve vnímajú nového ministra (veľká anketa)

Bývalý šéf rezortu Branislav Gröhling apeloval na Matovičov rezort, aby prispel na energie aj škôlkam. „V opačnom prípade bude ohrozené ich fungovanie, čo skomplikuje život tisíckam rodičov,“ povedal.

Niektorým zákonným zástupcom prinieslo prerušenie vzdelávania cez pandémiu obrovské problémy. Kvôli najmenším museli pracovať z domu alebo si čerpať pandemické ošetrovné. Zriaďovatelia však nateraz o krajnom scenári vôbec neuvažujú. Uvedomujú si, že by tým skomplikovali situáciu pracujúcim a uškodili by aj ekonomike.

Podľa riaditeľa občianskeho združenia Rodičia.sk Mateja Stušku by bola uzávera v čase rekordného zdražovania katastrofou. „Nielenže by deti neboli v škôlke vo svojich kolektívoch, ale rodičia by museli ostať doma a nemohli by si plniť pracovné povinnosti,“ reagoval.

Po vyučovaní deti navštevujú umelecké školy a centrá voľného času, ktoré tiež neobišlo zdražovanie. Základnej umeleckej škole v meste Kráľovský Chlmec, ktoré leží v Košickom kraji, sa zvýšili preddavky na plyn z 568 eur na 2 540 eur. „Všetko sa bude zvyšovať ešte viac od januára a neutiahneme to,“ pripustila zástupkyňa riaditeľky Katarína Anderová.